

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1933 kl. 3 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, i anledning av väckt motion angående viss utvidgning av utav riksdagen hos Kungl. Maj:t tidigare begärd utredning rörande åvägabringandet av en rationell skatteuppbörd.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 396, har herr *Christiernsson* m. fl. hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att den av riksdagen tidigare begärda utredningen rörande åvägabringandet av en rationell skatteuppbörd måtte, med beaktande av de i motionen framhållna synpunkterna, utvidgas att avse möjligheten över huvud taget att förlägga skatteuppbörden så nära källan för skatteinkomsten som möjligt, samt att de förslag, vartill utredningen kunde föranleda, så snart som möjligt föreläggas riksdagen.

I fråga om motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

De olägenheter, som motionen vill råda bot för, hava — såsom ock av motionen framgår — redan länge varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Bland de uppgifter, som förelades 1924 års uppbörds-sakkunnige, ingick även det önskemål, som utgör nu förevarande motions huvudinnehåll. Det behandlades då i samband med en mängd andra frågor, vilka samtliga avsågo att på olika sätt nå en rationell skatteuppbörd och därmed förenade fördelar. 1924 års uppbördssakkunnige föreslogo också i sitt år 1929 avgivna betänkande en vittgående omläggning av uppbördsväsendet.

Utskottet vill i det följande lämna en kortfattad redogörelse för de sakkunniges förslag i hithörande delar, då de i avsevärda delar sammanfalla med motionärens önskningsar.

För skattskyldiga, anställda i allmän eller enskild tjänst, skulle det i regel åligga vederbörande redogörare eller arbetsgivare att, enligt närmare föreskrift från uppbördsmyndigheten, förmedla skattemedels innehållande ur den anställdes avlöning samt att å föreskrivna tider insända sålunda innehållna medel till uppbördsmyndigheten. Skattskyldiga, för vilka skatt icke på sålunda angivet sätt erlades, skulle själva insända sina utskylder till uppbördsmyndigheten. Utskylderna skulle erläggas dels

i förskott — för anställda månadsvis och för egna företagare kvartalsvis — dels ock i efterskott med vad som utöver förskottsbeloppen **erfordrades** för utskyldernas fulla gäldande. Indrivning av utskylder, restförda för anställd personal, skulle i regel verkställas hos löngivare, som genom försummelse föranlett utskyldernas förande på rest. Budgetåret för kommuner, församlingar o. dyl. skulle omfatta tiden 1 juli—30 juni. För vinnande av tidigare debitering av landstingsmedel och vägs katt skulle landsting sammanträda till ordinarie möte tidigare än nu sker. Uppbördsmyndigheten (länsstyrelsen) skulle organiseras i ett skattekontor och ett mantalskontor. Den civila fackbokföringen skulle äga rum hos uppbördsmyndigheten, dock med bibehållande i allt väsentligt av den nuvarande kyrkobokföringen.

De myndigheter, som yttrat sig över de sakkunnigas förslag, hade i allmänhet uttalat betänkligheter mot detsamma. Särskilt hade förslaget om skattelikvid medelst förskottsbetalningar, erlagda i fråga om anställda under medverkan av löngivaren, så gott som genomgående avstyrkts. Jämväl i andra avseenden hade vägande anmärkningar mot förslaget framförts. Samtidigt framhölls dock, att brister vidlåde den nuvarande organisationen av uppbördsväsendet. I synnerhet hade påtalats den långa tid, som förflöte mellan inkomstens förvärvande och skatteuppbörden.

Bland de yttranden, som avgåvos över de sakkunniges förslag, var även riksräkenskapsverkets av den 18 mars 1930. Ämbetsverket framhåller däri, bland annat följande, som även kan anses utgöra kritik jämväl av motionärernas förslag.

Ett genomförande av de sakkunnigas förslag ifråga om löngivares medverkan vid skatteuppbörden skulle sannolikt vara förenat med mycket stora praktiska svårigheter. En besvärlig uppdelning av skatteinbetalningen på olika löngivare och på den skattskyldiga själv måste ofta genomföras beträffande varje ifrågakommande uppbördstermin. Innehållandet av fixa avdragsbelopp per uppbördstermin om en månad å avlöningar, som utbetalas flera gånger i månaden, torde i många fall komma att medföra svårigheter, varjämte det föreslagna systemet över huvud komme att innebära, att ett nytt irritationsmoment i förhållandet mellan arbetsgivare och deras arbetare skulle vid förslagets genomförande uppstå. I många fall komme detta system att mot den skattskyldiga verka obilligt.

Under hänvisning till vad ämbetsverket anfört och med kännedom om det motstånd, förslaget i förevarande hänseende rönt från såväl arbetsgivare som arbetarpartens sida, fann ämbetsverket klokheten bjuda att för lösandet av uppbördsproblemet icke anlita löngivarens direkta medverkan vid den ordinarie skatteuppbörden. De sakkunniges förslag angående införandet av en särskild kupongskatt för utdelning å aktier m. m. såvitt angår i utlandet bosatta fysiska personer m. fl. fann ämbetsverket

sig böra tillstyrka. Frågan om innehållande av viss del av utdelningen å dylika värdepapper jämväl beträffande här i riket bosatta fysiska personer ävensom inländska juridiska personer borde i enlighet med de sakkunniges hemställan däremot bliva föremål för ytterligare undersökning. Viss omläggning av budgetåret för primärkommuner tillstyrktes även liksom rätt för kommuner till fondbildning i viss utsträckning för säkerställande av erforderlig kassareserv.

Beträffande förskottsbetalning av utskylder bleve enligt riksräkenskapsverkets uppfattning en skatteuppbörd, anordnad i enlighet med de sakkunniges förslag, svår att genomföra, särskilt med hänsyn till frågan om förskottsavsättningarnas riktiga avvägande. Erforderliga jämkningar i förskottsavsättningarna bleve sannolikt långt större än de sakkunniga syntes hava förutsett. Riksräkenskapsverket förutsatte, att en fortsatt utredning gjordes beträffande förevarande komplex av frågor samt angav i detta samband vissa riktlinjer. Bland huvudpunkterna häri märkes skattens uppdelning på 8 uppbördsterminer under varje budgetår med förskottsbetalning under var och en av de två första uppbördsterminerna under året med belopp, motsvarande $\frac{1}{8}$ av nästföregående budgetårs sammanlagda utskylder.

De betänkligheter mot de sakkunnigas uppslag, som riksräkenskapsverket sålunda givit uttryck för, delades av dåvarande regering. I samband med framläggande av förslag till bestämmelser om kronoskattens uppdelning på flera uppbördsterminer vid 1931 års riksdag yttrade dåvarande chefen för finansdepartementet i proposition 186 bl. a. följande.

Det av 1924 års uppbördssakkunniga avgivna betänkandet till reformering av uppbörds- och indrivningsväsendet kunde icke utan ytterligare utredningar och överväganden läggas till grund för ett förslag i ämnet. Vad beträffade den del av betänkandet, som avsåge införandet av skattelikvid medelst förskottsbetalningar — för anställda erlagda under obligatorisk medverkan av löngivare — torde den kritik, som i de avgivna yttrandena däröver framkommit, vara av den beskaffenhet, att ett anordnande av skatteuppbörden efter denna linje ej borde ifrågasättas, i varje fall icke i den omfattning, som 1924 års uppbördssakkunniga föreslagit. I stället torde böra närmare undersökas möjligheten av skatteuppbördens anordnande medelst förskottsbetalningar *utan* obligatorisk medverkan av löngivare. Även beträffande ett stort antal andra av de sakkunniga framlagda förslag ifrågasattes ytterligare utredning; i många fall krävande avsevärd tidsutdräkt.

Mot vad departementschefen i sagda proposition anfört gjordes av bevillningsutskottet (utl. nr 36) på det hela ingen erinran. Riksdagen intog samma ställning till frågan.

Över nu föreliggande motion, som innebär ett krav på återupptagande av denna utredning med viss närmare angiven utvidgning, har riksrä-

kenskapsverkets utlåtande i vederbörlig ordning inhämtats. Utlåtandet, som är dagtecknat den 11 mars 1933 och som hänvisar till ämbetsverkets förut refererade utlåtande av den 18 mars 1930, återfinnes liksom detta senare såsom bilagor (A, B) härvid.

Utskottet beaktar de olägenheter, som äro förknippade med upp-
bördsväsendets nuvarande organisationsform och utskottet utgår från
att frågan om skatteuppbördens mera rationella ordnande till det allmän-
nas gagn och enskildas bekvämlighet göres till föremål för de ytterligare
överväganden och utredningar, som tidigare angivits såsom en nödvändig
förutsättning för framläggandet av mera genomgripande reformplaner.
Utskottet finner emellertid ej sådana omständigheter föreligga, som mo-
tivera vidtagandet av omedelbara åtgärder för att tillmötesgå motionä-
rens krav utan anser det lämpligare att avbida resultaten av de i utsikt
ställda utredningarna, vilka torde komma att omfatta jämväl de av motio-
nären särskilt angivna riktlinjerna, i varje fall deras huvudsakliga
innehåll.

Under åberopande av vad utskottet härovan anfört samt med beaktande
av riksräkenskapsverkets omförmälda yttranden i ämnet får utskottet
hemställa,

att ifrågavarande motion, nr 396, icke måtte föranleda
till någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 28 mars 1933.

På utskottets vägnar:

ARVID DE GEER.

Närvarande: herrar De Geer, Thorell, Hällgren, Johansson i Djursnäs, Arnemark, Hansson
i Vännäsby, Werner i Höjen* och Sandberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga A.

Till Riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Kungl. Maj:t har den 17 februari 1933 anbefallt riksräkenskapsverket avgiva yttrande över en till riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskott hänvisad motion, II: 396, ifråga om viss utvidgning av utav riksdagen tidigare begärd utredning rörande åvägabringandet av en rationell skatteuppbörd.

Riksräkenskapsverkets uppfattning beträffande den i motionen omhandlade frågan har ämbetsverket närmare utvecklat i sitt underdåniga utlåtande den 18 mars 1930 rörande 1924 års uppbördssakkunnigas betänkande angående rationell skatteuppbörd. Till nämnda utlåtande, vilket i avskrift här närslutes, får riksräkenskapsverket sålunda hänvisa.

I likhet med vad i motionen framhållits, finner riksräkenskapsverket det vara en angelägenhet av vikt, att en effektiv uppbördsreform snarast möjligt kommer till stånd.

Stockholm den 11 mars 1933.

ERIK STRIDSBERG.

P. S. Runemark.

Bilaga B.

Till K o n u n g e n.

Genom remiss den 19 september 1929 har riksräkenskapsverket anbefallts avgiva utlåtande rörande ett av 1924 års uppbördssakkunniga avgivet betänkande angående rationell skatteuppbörd. Till åtljudnad härav får riksräkenskapsverket i underdånighet anföra följande.

Det nuvarande uppbördssystemets bristfällighet har av de sakkunniga hänförs till i huvudsak nedannämnda förhållanden:

1. Den långa tidrymden mellan inkomstens åtnjutande och skatteuppbörden;
2. De för den skattskyldige obekväma betalningsformerna och särskilt skattebetalningens ojämna fördelning under året;
3. Den rättidiga skattebetalningens beroende uteslutande på den skattskyldiges egen företagsamhet; samt
4. Indrivningsförfarandets bristande effektivitet, beroende främst på bristfällig kontroll över den rörliga befolkningens kyrkobokföring och mantalsskrivning.

Det förslag till lösning av skatteuppbördsproblemet, som av de sakkunniga framlagts, avser att i görligaste mån avlägsna samtliga angivna brister.

Vid utarbetandet av sitt förslag hava de sakkunniga utgått från att en rationell skatteuppbörd endast är möjlig att ernå i samband med en väsentlig förkortning av tiden mellan beskattningsunderlagets tillgodonjutande och skatteuppbördens förrättande.

Med bibehållande av hittillsvarande metod att uppbära skatterna efter förutgången debitering skulle under vissa av de sakkunniga angivna förutsättningar kronoutskylderna kunna uppbäras omkring 2 månader och kommunalutskylderna omkring 6 månader tidigare än nu är fallet.

Den ytterligare förkortning av tiden mellan inkomstens åtnjutande och skattens erläggande, som av de sakkunniga eftersträfvats, skulle enligt förslaget vinnas genom upptagandet under tiden 25 februari—24 november av skattelikvider i förskott i avbidan på debitering. Beträffande de vid uppbördsreformens genomförande redan skattskyldiga skulle under varje år till betalning förfallna förskottsavsättningar avse de utskylder, som belöpa på nästföregående års inkomst, medan för nytillkomna skattskyldiga de under året förfallna förskottsbeloppen skulle avse utskylderna å samma års inkomst. Efter färdigställandet före taxeringsårets utgång av debetsedeln skall enligt de sakkunnigas förslag den slutliga skattelikviden äga rum under tiden 25 januari—24 februari året efter taxeringsåret. Under denna uppbördstermin skall alltså erläggas respektive återbetalas det belopp, varmed debetsedelns slutsumma över- respektive understiger beträffande den nuvarande generationen skattskyldiga de påbjudna förskottsavsättningarna under själva taxeringsåret och beträffande efter uppbördsreformens genomförande nytillkomna skattskyldiga de förskottsavsättningar, som skolat erläggas året före taxeringsåret. Efter hand skulle sistnämnda anordning av förskottsavsättningarna komma att gälla samtliga skattskyldiga.

För att möjliggöra ett rationellt ordnande av förskottsavsättningarna och särskilt för åstadkommande av en jämnare fördelning under året av de till betalning förfallna skattebeloppen hava de sakkunniga föreslagit, att krono- och kommunalutskylder skola sammanföras på en debetsedel. En dylik anordning har i sin tur nödvändiggjort, att debitering och uppbörd av samtliga skatter anförtros åt gemensamma organ.

För att ett på obligatoriska förskottsavsättningar grundat uppbörds-system skall kunna fungera tillfredsställande, är det vidare enligt de sakkunniga nödvändigt, att den nya uppbördsmyndigheten har till sitt förfogande en fortlöpande folkbokföring, som ger en lätt överskådlig och vid varje tillfälle i möjligaste mån riktig bild av befolkningens sammansättning och bostadsort. Det folkregister, som av de sakkunniga föreslås, bör följaktligen föras hos samma myndighet, som verkställer debitering och uppbörd.

Ett ordnande av debitering, uppbörd och folkbokföring i överensstämmelse med angivna synpunkter förutsätter enligt de sakkunniga, att hit hörande arbetsuppgifter centraliseras. De sakkunniga föreslå i enlighet härmed att för varje län inom länsstyrelsen inrättas en särskild uppbördsavdelning. Stockholm samt Göteborg och Malmö skola utgöra egna uppbördsområden.

För tryggandet av förskottsavsättningarnas och den slutliga skattelikvidens inflytande i rätt tid hava de sakkunniga föreslagit, att skatte-

uppbörden för sådana skattskyldiga, vilka äro anställda i allmän eller enskild tjänst eller uppbära pension eller understöd på grund av förutvarande arbetsanställning, skall verkställas av löngivarna genom innehållande av lönebelopp i erforderlig utsträckning. Övriga skattskyldiga (egna företagare) skulle däremot i regel själva hava att inbetala förskottsbelopp och slutlig skattelikvid direkt till uppbördsmyndigheten. För att underlätta såväl löngivarens redovisning av de anställdas skatter som övriga skattskyldigas inbetalning av egna skattebelopp hava de sakkunniga föreslagit särskilda anordningar i avsikt att göra skattebetalning så bekväm som möjligt.

De sakkunniga förorda vidare införandet av en särskild kupongskatt ifråga om utdelning å aktier, banklotter och andelar i ekonomiska föreningar, såvitt angår i utlandet bosatta fysiska personer eller utländska juridiska personer. Därjämte hemställa de sakkunniga, att frågan om innehållande av viss del av utdelningen å dylika värdehandlingar jämväl beträffande här i riket bosatta fysiska personer ävensom inländska juridiska personer blir föremål för ytterligare undersökning i samband med blivande förslag till omläggning av bolagsbeskattningen.

Beträffande slutligen indrivningen av restförda skattebelopp anse de sakkunniga, att gällande huvudgrunder böra bibehållas. Redovisningen av restantier föreslås emellertid böra överflyttas från landsfiskaler respektive magistrater till uppbördsmyndigheten, och skulle vid sådant förhållande utmätningsmännens befattning med restindrivningen ordnas såsom handräckningsförfarande åt nämnda myndighet.

Vid bedömandet av det föreliggande förslaget utgår riksräkenskapsverket såsom självfallet från behovet av en reform av uppbördsväsendet i syfte att åstadkomma dels bekvämare betalningsformer för de skattskyldiga och därmed bättre förutsättningar för skatternas rättidiga inbetalande, dels ökad effektivitet hos indrivningen av restförda utskyldsbelopp. Frågan gäller fördenskull väsentligen, huruvida det framlagda förslaget kan anses i angivna hänseenden tillfredsställande och i övrigt fyllande rimliga krav på enkelhet och reda.

Den medverkan vid skatteuppbörden, som av de sakkunniga föreslås skola ankomma på löngivare, skulle, om densamma i praktiken kunde genomföras, utan tvivel medföra avsevärda fördelar. Sålunda skulle härigenom för flertalet skattskyldiga skatteuppbörden kunna ordnas under för den skattskyldige bekvämast tänkbara former, samtidigt som ökade garantier för skattens rättidiga inflytande skulle vinnas.

Ett genomförande av de sakkunnigas förslag på denna punkt skulle emellertid enligt riksräkenskapsverkets uppfattning vara förenat med mycket stora praktiska svårigheter.

Av särskild betydelse är härvid, att gränsen mellan löngivare och egna företagare är svävande och att följaktligen löngivarens ansvarighet för skattebetalningen i många fall ej kan skarpt avgränsas. Sålunda skulle ofta svårighet uppstå att avgöra, huruvida en person vore att anse såsom anställd hos ett visst företag självt eller hos någon vid företaget fästad entreprenör. Vid utlämnandet av arbete åt arbetslag åter framträder visserligen ofta en av arbetslagets medlemmar formellt såsom entreprenör och uppbär betalningen för arbetet, men i verkligheten är arbetslaget självt företagare och fördelar mellan sig betalningen för arbetet.

Löngivarnas ansvarighet för skattebetalningen blir särskilt komplicerad, då den skattskyldige samtidigt eller i följd har anställning hos flera arbetsgivare eller under vissa perioder uppträder såsom egen företagare. En besvärlig uppdelning av skatteinbetalningen på de olika löngivarna och på den skattskyldige själv måste härvid genomföras beträffande varje ifrågakommande uppbördstermin.

Innehållandet av fixa avdragsbelopp per uppbördstermin om en månad å avlöningar, som utbetalas flera gånger i månaden torde också i många fall komma att medföra svårigheter.

Systemet med löneavdrag förutsätter ett omfattande underrättelseförfarande mellan uppbördsmyndigheten och löngivarna, vilket särskilt beträffande de mindre arbetsgivarna icke kan antagas komma att fungera oklanderligt. För de större arbetsgivarna torde det föreslagna systemet medföra högst avsevärda kostnader.

Angivna omständigheter torde också innebära, att ett nytt irritationsmoment i förhållandet mellan arbetsgivarna och deras arbetare skulle vid förslagens genomförande uppstå.

Slutligen skulle i enstaka fall ett system med innehållande av lön för skatternas gäldande gentemot den skattskyldige komma att *verka obilligt*. Medan enligt det nuvarande införsel förfarandet, med vilket de sakkunniga jämföra sitt förslag till löneavdrag, hänsyn till den skattskyldiges möjlighet till försörjning skall tagas vid fastställandet av löneavdragens storlek, torde vid det föreslagna systemet motsvarande jämkning av de för skattebetalningen erforderliga löneavdragen näppeligen kunna komma i fråga. Löneavdragen enligt införsellagen avse nämligen restförda skattebelopp, medan löneavdragen enligt de sakkunnigas förslag hänföra sig till den rättidiga skattebetalningen. Skulle sistnämnda löneavdrag fastställas till lägre belopp än som motsvarar den skattesumma, som genom avdragen skulle gäldas, blir följden, att skattebelopp anhopas till den slutliga skattelikviden och att sistnämnda skattelikvids verkställande i rätt tid äventyras.

Under hänvisning till vad sålunda anförts och med kännedom om det motstånd förslaget i förevarande hänseende rönt från såväl arbetsgivare som arbetarepartens sida, finner riksräkenskapsverket kloket bjuda att för lösandet av uppbördsproblemet icke anlita löngivarnas direkta medverkan vid den ordinarie skatteuppbörden.

De sakkunnigas förslag angående införandet av en särskild kupongskatt för utdelning å aktier, banklotter och andelar i ekonomiska föreningar, så vitt angår i utlandet bosatta fysiska personer eller utländska juridiska personer, finner riksräkenskapsverket sig böra tillstyrka. Frågan om innehållande av viss del av utdelningen å dylika värdepapper jämväl beträffande här i riket bosatta fysiska personer ävensom inländska juridiska personer torde i enlighet med de sakkunnigas hemställan böra bli föremål för ytterligare undersökning.

Den oftast påtalade bristen i det nuvarande uppbördssystemet är att söka i den ojämna fördelningen under året av skattebetalningen och särskilt i den anhopning av till betalning förfallna skattebelopp, som inträder under november och december månader, då hela kronoskatten skall på en gång erläggas. En uppdelning av kronouppbörden på flera terminer är givetvis möjlig att genomföra, men såsom riksräkenskapsverket anført i skrivelse till riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott den 5 mars 1921 är en sådan omläggning med nuvarande uppbördsorganisation

förenad med betydande organisatoriska svårigheter och även förbunden med avsevärda kostnader. Genom en dylik uppdelning av kronoskatten skulle ej heller en jämn fördelning av den totala skatteuppbörden tryggas. I likhet med de sakkunniga anser riksräkenskapsverket, att en rationell uppdelning av skattebetalningen förutsätter gemensam uppbörd av samtliga skatter. Genom ett sammanförande på en debetsedel av såväl kronosom kommunalutskylder skulle vinnas, att det totala skattebeloppets uppdelning med lika belopp på ett flertal betalningsterminer kunde på ett enkelt sätt genomföras.

Den omläggning av budgetåret till tiden 1 juli—30 juni för primärkommunerna (inklusive municipalsamhällen, församlingar och skoldistrikt), som de sakkunniga i detta sammanhang förorda, finner riksräkenskapsverket sig böra tillstyrka. Enligt riksräkenskapsverkets uppfattning torde budgetåret jämväl för landsting och väghållningsdistrikt böra omläggas på enahanda sätt. De skäl mot omläggning av budgetåret för sistnämnda båda slag av kommunala samfälligheter, som av de sakkunniga framförts, synes riksräkenskapsverket sålunda icke böra tillmätas avgörande betydelse.

I likhet med de sakkunniga finner riksräkenskapsverket det lämpligast, att vid en eventuell omläggning av kommunernas budgetår till tiden 1 juli—30 juni de kommunala affärsverkens räkenskapsår — liksom de statliga affärsverkens — bibehålles vid kalenderår.

Omläggningen av budgetåret för ovannämnda samfälligheter skulle medföra, att debiteringen måste verkställas på grundval av taxeringsnämndernas beslut utan hänsyn till prövningsnämndens ändringsbeslut. Vid sådant förfarande skulle givetvis icke kunna undvikas, att det slutliga skatteunderlaget i vissa fall komme att i avsevärd mån överstiga respektive understiga det av taxeringsnämnderna fastställda skatteunderlaget. För att undanröja härav uppkommande olägenheter och för att möjliggöra en utjämning mellan olika budgetår torde rätt till fondbildning i viss utsträckning böra medgivas kommunerna, varigenom erforderlig kassareserv kunde säkerställas.

Den ståndpunkt, som riksräkenskapsverket sålunda i anslutning till de sakkunnigas förslag intagit i frågan om gemensam uppbörd av krono- och kommunalutskylder och därmed sammanhängande spörsmål, föranleder ämbetsverket att i princip jämväl ansluta sig till de sakkunnigas förslag att sammanföra debitering, uppbörd och folkbokföring under gemensamma organ. Utan att i detalj binda sig vid det av de sakkunniga utarbetade organisationsförslaget eller godtaga de av dem verkställda kostnadsberäkningarna vill riksräkenskapsverket dock uttala, att ämbetsverket finner en centralisering av nu ifrågakvarande arbetsuppgifter till länsstyrelserna respektive de tre största städerna ur flera synpunkter innebära avsevärda fördelar. Genom centraliseringen skulle värdet av det folkregister, som enligt de sakkunnigas förslag skulle upprättas hos den nya uppbördsmyndigheten, ökas, då detsamma komme att omfatta ett relativt stort område. Centraliseringen skulle vidare möjliggöra ett vidsträckt utnyttjande av tids- och arbetsbesparande maskiner. Uppbördsväsendet skulle genomgående vinna i säkerhet och effektivitet. Genom redovisningen av kommunernas skatteinkomster över länsstyrelserna erhöles därjämte en garanti mot underslev och andra oegentligheter inom den lokala finansförvaltningen.

Såsom de sakkunniga framhållit, skulle med hänsyn till den befattning

i övrigt, länsstyrelsen har med taxerings- och uppbördsväsendet, ett förläggande av ovanberörda arbetsuppgifter till länsstyrelsen te sig som en ganska naturlig utveckling av lantregeringen.

Den principiellt viktigaste nyheten i de sakkunnigas förslag till uppbördsreform hänför sig till frågan om skattelikvider i förskott i avvaktan på debitering.

Det av de sakkunniga i förevarande hänseende uppställda framtidsmålet, att skattebetalningen i huvudsak skulle äga rum redan det år, varunder den inkomst, varå skatten utginge, tillgodonjutes, innebär ett radikalt undanröjande av de olägenheter, som äro förbundna med den nuvarande skattebetalningen lång tid efter inkomstens förvärvande.

Jämväl den förskottsbetalning av utskylderna, som de sakkunniga föreslå beträffande den nuvarande generationens skattskyldiga, skulle medföra en betydande förkortning av tiden mellan inkomstens åtnjutande och skatteuppbörden och därmed i avsevärd mån underlätta skatternas erläggande.

En skatteuppbörd, anordnad i enlighet med de sakkunnigas förslag, är emellertid svår att genomföra. Svårigheterna hänföra sig väsentligen till frågan om förskottsavsättningarnas riktiga avvägande.

Den av de sakkunniga förordade metoden att för sådana skattskyldiga, som redan varit påförda utskylder, beräkna förskottsavsättningarna under ett visst uppbördsår på grundval av det nästförflutna uppbördsårets sammanlagda utskyldsbelopp måste i och för sig betraktas såsom förhållandevis enkel att tillämpa. Icke desto mindre skulle förskottsavsättningarnas anordning i enlighet med de sakkunnigas förslag vara förbunden med vanskligheter.

Redan på grund av ändringar i skatteprocent, utdebitering och familjeförhållanden kunna i vissa fall avsevärda växlingar i utskyldsbeloppens storlek från det ena året till det andra uppstå. Särskilt vid flyttningar mellan kommuner med väsentligt olika utdebitering kunna utskyldsbeloppens storlek undergå betydande förskjutningar. Motsvarande förskjutningar i utskyldsbeloppen kunna jämväl inträffa vid förflyttningar mellan orter, där lönenivån på grund av växlande levnadskostnader och andra orsaker uppvisar större olikhet.

Till och med beträffande fast anställda tjänstemän kunna även vid oförändrade debiterings- och familjeförhållanden utskyldsbeloppen på grund av växlande inkomster vid sidan av tjänsten ofta uppvisa betydande variationer från det ena året till det andra. Ännu vanligare är detta förhållandet i fråga om arbetare och därmed likställda, då på grund av ombyte av anställning eller i anledning av inträdd arbetslöshet inkomsterna starkt växla.

För gruppen egna företagare slutligen leder den föreslagna metoden för förskottsavsättningarnas fastställande ofta till rent orimliga resultat. Nettoinkomsterna för dessa skattskyldiga påverkas i hög grad av konjunkturerna samt variera i anledning härav från år till år inom vida gränser. Även ett relativt obetydligt konjunkturomslag framkallar ofta våldsamma omkastningar i inkomstförhållandena. De debiterade utskylderna utvisa i följd härav mycket växlande storlek.

De största svårigheterna för förskottsavsättningarnas riktiga avvägande hänföra sig emellertid till de varje år nytillkommande skattskyldiga. Beträffande dessa, för vilka något tidigare utskyldsbelopp ännu icke föreligger, hava de sakkunniga föreslagit, att förskottsavsättningarnas storlek

skall av uppbördsmyndigheten beräknas på grundval av en förhandsuppskattning av det sannolika utskyldsbeloppet. Dylik uppskattning skall härvid ligga till grund för förskottsavsättningarna under såväl första som andra inkomståret eller intill dess en säkrare grund för skattskyldighetens bedömande erhålles efter avslutad taxering.

Det torde ligga i öppen dag att en förhandsuppskattning i enlighet med de sakkunnigas förslag — även om densamma verkställes med ledning av från de skattskyldiga särskilt infordrade uppgifter — måste bli synnerligen osäker. Att före inkomstarets utgång med någon grad av säkerhet beräkna nettoinkomstens storlek och de därå belöpande skatternas sammanlagda belopp torde för ett stort antal skattskyldiga visa sig omöjligt. Särskilt beträffande egna företagare saknas i förevarande hänseende i allmänhet tillförlitliga hållpunkter.

Den bristande tillförlitlighet, som sålunda i ett betydande antal fall kommer att vidlåda avvägningen av förskottsavsättningarna, torde — med hänsyn till att enligt förslaget förskottsavsättningarna i princip skola omfatta ända till 9/10 av de beräknade totala skattebeloppen — medföra, att de för året fastställda förskottsavsättningarna ofta komma att avsevärt under- eller överstiga de slutliga skattebelopp, som genom förskottsavsättningarna skulle täckas.

För undanröjandet av de med angivna förhållanden förbundna olägenheterna hava de sakkunniga föreslagit, att möjlighet skulle förefinnas för den skattskyldige att efter särskild prövning kunna erhålla jämkning i avsättningarnas belopp, därest anledning funnes antaga, att förskottsavsättningarna i jämförelse med det blivande utskyldsbeloppet vore för höga, liksom även att det borde stå uppbördsmyndigheten öppet att förordna om ökning av förskottsavsättningarna i mån av behov.

Enligt riksräkenskapsverkets uppfattning torde jämkningar i förskottsavsättningarna bli erforderliga i långt större omfattning än de sakkunniga synas hava förutsatt. Arbetet härmed torde också bli synnerligen besvärligt för uppbördsmyndigheten och för denna liksom för de skattskyldiga giva anledning till mycket trassel.

Jämväl de sakkunnigas förslag rörande de inflytande förskottsavsättningarnas redovisning och slutliga disposition giver anledning till erinran. Med hänsyn till att skatteuppbörden enligt förslaget skulle bli ordnad olika för å ena sidan den nuvarande generationen skattskyldiga och å andra sidan nytillkomna skattskyldiga, hava de sakkunniga ansett ofrånkomligt, att de från vardera gruppen skattskyldiga inflytande förskottsavsättningarna skola hänföras till skilda finansår och följaktligen vid bokföringen hållas skarpt isär. De för gruppen nytillkomna skattskyldiga redovisade förskottsmedlen skulle enligt förslaget disponeras först lång tid efter inbetalningen. Med tiden komme detta att gälla förskottsavsättningarna från samtliga skattskyldiga, varigenom hos statsverket skulle samlas högst betydande belopp. Jämväl beträffande förskottsavsättningarna från den nuvarande generationen skattskyldiga skulle vid den av de sakkunniga föreslagna anordningen en viss överskjutning av influtna skattemedel till nästkommande finansår komma att äga rum.

En dylik uppdelning av de inflytande skattebeloppen och skattemedlens fondering under kortare eller längre tid skulle göra bokföringen av skatteinkomsterna onödigt invecklad. Den föreslagna fonderingen av skattemedel står också i bestämd strid med de budgettekniska principer, som

numera tillämpas inom statsförvaltningen. Under sådana förhållanden finner riksräkenskapsverket sig böra avstyrka en anordning^o i enlighet med de sakkunnigas förslag. Något avgörande hinder att jämväl vid ett godtagande i övrigt av de sakkunnigas förslag till förskottsbetalningar låta samtliga inflytande skattemedel tillgodoföras det finansår, under vilket de influtit, torde enligt riksräkenskapsverkets uppfattning ej heller föreligga.

I fråga om uppbördsterminernas antal och anordning vill riksräkenskapsverket endast uttala, att ämbetsverket finner det vara förenat med olägenheter dels att tiden omkring kvartalsskiftena icke genomgående kunnat frigöras från skatteuppbörd, dels att de olika uppbördsterminernas längd fastställts till så lång tidrymd som en hel månad. Genom den av de sakkunniga föreslagna anordningen komma uppbördsterminerna, vad förskottsavsättningarna beträffar, helt att utfylla tiden mellan den 25 februari och den 24 november. Enligt riksräkenskapsverkets uppfattning är det långt fördelaktigare, att de olika uppbördsterminerna liksom för närvarande begränsas till några få dagar, exempelvis 10 dagar, och att vid fastställandet av det ökade antalet uppbördsterminer dessa förläggas till tiden omkring månadsskiftena, därvid dock de månadsskiften uteslutas, vilka normalt äro belastade med hyresutgifter.

Mot de sakkunnigas förslag, att samtliga skattelikvider skola ske genom medlens inbetalande till vederbörande skattemyndighets postgirokonto, har riksräkenskapsverket intet att erinra. Förslaget att till de skattskyldiga, som själva hava att verkställa skatteinbetalningen, översända av uppbördsmyndigheten färdigställda inbetalningskort, får riksräkenskapsverket förorda.

Det föreslagna ordnandet av restindrivningen såsom handräckningsförfarande åt uppbördsmyndigheten och överflyttandet till samma myndighet av redovisningen av restantier synes riksräkenskapsverket bliva en följd av skatteuppbördens centralisering. Ur kontrollsynpunkt torde en dylik anordning medföra vissa fördelar framför nuvarande system.

Såsom av det föregående inhämtats, har riksräkenskapsverket funnit åtskilliga av de uppslag, som framförts av de sakkunniga, vara värda beaktande och ägnade att tagas till utgångspunkt för en lösning av den föreliggande frågan. Samtidigt har riksräkenskapsverket framställt erinringar mot vissa huvudpunkter i de sakkunnigas förslag. I anslutning till anförda uttalanden vill riksräkenskapsverket såsom sammanfattning av ämbetsverkets ställningstagande nedan angiva den lösning av uppbördsproblemet, som vid granskningen av de sakkunnigas förslag framstätt såsom önskvärd och möjlig att genomföra. Huvudpunkterna i detta lösningsförsök äro följande:

1. Budgetåret för primärkommuner, landsting, väghållningsdistrikt och tingslag omläggas till tiden 1 juli—30 juni.
2. Uttaxeringen fastställs med ledning av taxeringsnämndernas beslut utan hänsyn till prövningsnämndernas ändringsbeslut.
3. Rätt till fondbildning i syfte att trygga erforderlig kassareserv medges kommunerna.
4. Debitering, uppbörd och folkbokföring centraliseras till länsstyrelserna respektive de tre största städerna.
5. Gemensam debetsedel upprättas för krono- och kommunalutskylder.

6. Debitering av såväl krono- som kommunalutskylder verkställas så tidigt under själva taxeringsåret, att den gemensamma debetsedelns kan tillställas den skattskyldige senast den 15 oktober.
7. Skattebetalningen ombesörjes av den skattskyldige själv och verkställs genom postverket.
8. Uppbörderna av de under varje taxeringsår debiterade skatterna äger i sin helhet rum under det budgetår, som börjar i mitten av taxeringsåret.
9. Under varje budgetår influtna skatter tillgodoföras samma budgetår såsom inkomst.
10. Skatteuppbörden fördelas på 8 uppbördsterminer under varje budgetår; varje uppbördstermin omfattar 10 dagar; uppbördsterminerna förläggas till tiden omkring månadsskiftena den 1 augusti, 1 september, 1 november, 1 december, 1 februari, 1 mars, 1 maj och 1 juni.
11. Under var och en av de två första uppbördsterminerna under budgetåret äger förskottsavsättning rum med belopp, motsvarande 1/8 av nästföregående budgetårs sammanlagda utskylder.
12. Nedsättning av förskottsavsättningarnas belopp beredes den skattskyldige, därest efter särskild prövning anledning finnes antaga, att beloppen i fråga i jämförelse med den blivande utskyldssumman äro oskäligt stora.
13. Under budgetåret, till tiden efter debetsedelns utsändande förlagda 6 uppbördsterminer gäldas återstående utskyldssumma med lika belopp under varje uppbördstermin.
14. För budgetåret nyttillkomna skattskyldiga erlägga icke förskottsbetalningar utan fördelas för dessa skattskyldiga skattebetalningen med lika belopp på de uppbördsterminer under budgetåret, som inträffa efter debetsedelns utsändande.
15. Debetsedelns upptager jämte debiterade skattebelopp även följande uppgifter angående skattebetalningen:
 - a) Beloppen av de förskottsavsättningar, som skolat gäldas vid de uppbördsterminer under löpande budgetår, som äro förlagda till tiden före debetsedelns utsändande.
 - b) De belopp, som skola gäldas under budgetårets återstående uppbördsterminer.
 - c) Beloppen av de förskottsavsättningar, som skola gäldas under de första uppbördsterminerna av nästföljande budgetår.
16. Vid debetsedelns översändande till den skattskyldige bifogas 8 vederbörligen färdigställda inbetalningskort, avsedda att användas för inbetalningen av dels de skattebelopp, som förfalla till betalning under det löpande budgetårets, efter tidpunkten för debetsedelns översändande återstående uppbördsterminer, dels förskottsavsättningarna under nästföljande budgetår.
17. Restlängd över restförda skattebelopp upprättas fyra gånger årligen, nämligen efter utgången av 2:a, 4:e, 6:e och 8:e uppbördsterminen.
18. Utmättningsmännens befattning med indrivningen av restförda skattebelopp ordnas såsom handräkningsförfarande åt uppbördsmyndigheten, och sistnämnda myndighet ombesörjer själv upprättandet av redogörelse för restindrivningen.

Vid en lösning av uppbördsproblemet i enlighet med de sålunda angivna huvudlinjerna skulle otvivelaktigt de väsentligaste bristerna i det nuvarande uppbördssystemet avlägsnas utan att samtidigt komplikationer av den art, som äro förknippade med de sakkunnigas förslag, skulle inträda.

Genom att budgetåret för samtliga förvaltningsenheter förläggas till samma tid, 1 juli—30 juni, och genom att den ordinarie uppbörden av såväl krono- som kommunalutskylder i sin helhet verkställas under den gemensamma budgetperioden, ernås en ur budgetteknisk synpunkt fullt tillfredsställande lösning av uppbördsproblemet.

Den för samtliga skattskyldiga enhetligt organiserade skatteuppbörden gör uppbördssystemet överskådligt och underlättar därmed såväl uppbördsmyndighetens som den enskilde skattskyldiges befattning med skattebetalningen.

Kravet på skatteuppbördens jämnare fördelning under året blir effektivt tillgodosett samtidigt som de av hyresutgifter normalt belastade kvartalsskiftena bliva fria från skattebetalning.

Den för skatteuppbördens rationella ordnande erforderliga förskottsavsättningen, vilken av de sakkunniga föreslagits böra omfatta i genomsnitt 9/10 av de totala skattebeloppen, har i det av riksräkenskapsverket framlagda förslaget begränsats till i genomsnitt 1/4 av de årliga skattebeloppen, varigenom jämkningar i förskottsavsättningens storlek endast undantagsvis torde behöva tillgripas. De fåtaliga nedsättningar av förskottsbeloppen, som vid genomförandet av riksräkenskapsverkets förslag erfordras, kunna därjämte i god tid och utan svårighet fastställas med ledning av taxeringsnämndernas redan fattade beslut rörande vederbörande skattskyldigas taxering.

De svårigheter, som vid genomförandet av de sakkunnigas förslag skulle uppstå i fråga om fastställandet av förskottsavsättningarnas storlek för de årligen nytillkommande skattskyldiga, elimineras i det av riksräkenskapsverket framlagda förslaget, enär enligt detta förslag förskottsavsättningar från nämnda skattskyldiga icke erfordras.

Genom den i riksräkenskapsverkets förslag upptagna fullständiga redovisningen å debetsedeln av dels de under budgetåret före debetsedelns utsändande till betalning förfallna skatteförskotten och de efter debetsedelns utsändande återstående skattelikviderna, dels de under nästföljande budgetår förfallande förskottsavsättningarna erhåller den skattskyldige en översiktlig bild av skatteuppbördens genomförande, i vad angår såväl tiderna för de olika uppbördsterminerna som storleken av de vid dessa uppbördsterminer förfallande skattebeloppen. Några särskilda skattekort, liknande dem som föreslagits av de sakkunniga, erfordras sålunda icke.

Sjelva inbetalningen av skatterna kommer för den skattskyldige att i hög grad underlättas genom den i anslutning till de sakkunnigas förslag upptagna anordningen, att skattebetalningen skall ske över postverket och att härför färdigställda inbetalningskort skola tillställas den skattskyldige.

Skattemyndighetens arbetsuppgifter slutligen bliva enligt det av riksräkenskapsverket framlagda förslaget avgjort mindre omfattande och av väsentligt enklare natur än vid genomförandet av de sakkunnigas förslag.

Under hänvisning till vad riksräkenskapsverket sålunda anfört får äm-

betsverket i underdånighet hemställa, att vid den ytterligare utredning i ärendet, som lärer vara att förvänta, undersökning verkställas rörande möjligheten att ernå en lösning av uppbördsproblemet i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som riksräkenskapsverket i det föregående angivit.

I handläggningen av detta ärende har förutom undertecknade byråchefen Vide deltagit.

Stockholm den 18 mars 1930.

Underdånigst

ERIK STRIDSBERG.

P. S. Runemark.
